Культурне мапування Старобільська

Український культурний фонд

Аура міста
Дослідницька арт-резиденція

Громадська організація
Центр спільного розвитку
Дієва громада

2019 рік

Цю публікацію видано за підтримки Українського культурного фонду, у межах програми "Н.О.Р.Д. Навчання. Обміни. Резиденції. Дебюти"

Культурне мапування міста Старобільськ проведено в межах проєкту "Дослідницька АРТ-резиденція "Аура міста", який

впроваджує Громадська організація "Центр спільного розвитку "Дієва громада", при сприянні Старобільської міської ради та у партнерстві з Луганською обласною універсальною науковою бібліотекою та Луганським обласним краєзнавчим музеєм

ЧОМУ МИ ЦЕ РОБИМО?

Старобільську 2019 - го року виповнюється 333 роки. Саме час замислитися над його новими змістами. Історичне, екологічне, культурне, надихаюче місто відкрите для натхнення, занурення і осмислення.

Старобільськ має унікальне обличчя з неповторною аурою. Але для подальшого розвитку культури, а також туристичної галузі вкрай необхідна підтримка з боку громадян у переосмисленні міського простору, шляхом мистецької рефлексії, залучення громадських і культурних ініціатив до процесів культурного мапування міста. Переконані, що результатом такої взаємодії стане подолання культурної ізоляції міста та участь у міжрегіональному діалозі.

ДЛЯ КОГО МИ ЦЕ РОБИМО?

Культурна мапа не є звичайним довідником з культурного життя Старобільська. Найперше, це план перспективного розвитку, тому ми зазначили не лише проблеми, а й перспективи в культурному житті.

По-друге, Культурна мапа має стати каталізатором суспільної дискусії щодо культурної ситуації у місті, створення спільного майданчика для обговорення актуальних проблем соціокультурного сьогодення.

По-третє, Культурна мапа має презентувати Старобільськ і для зовнішнього світу, і для власне мешканців міста.

ЗМІСТ

Культурне мапування. Що це?.....6

З витоків культури.....8

Контекст проєкту.....10

Навіщо Старобільську потрібне культурне мапування?.....12

Методологія дослідження.....15

Культурне життя Старобільська сьогодні.....16

Характеристика та проблематика культури міста.....17

Карта закладів культури та культурних ресурсів.....20

Аналіз культурних подій.....22

Ідеї для розвитку культури.....25

Брейнштормінг ідей на Word cafe.....29...41...42

Результати анкетування.....30

Висновки та рекомендації.....43

Замість післямови.....46

Команда проєкту.....47

Подяки.....48

Додатки.....49

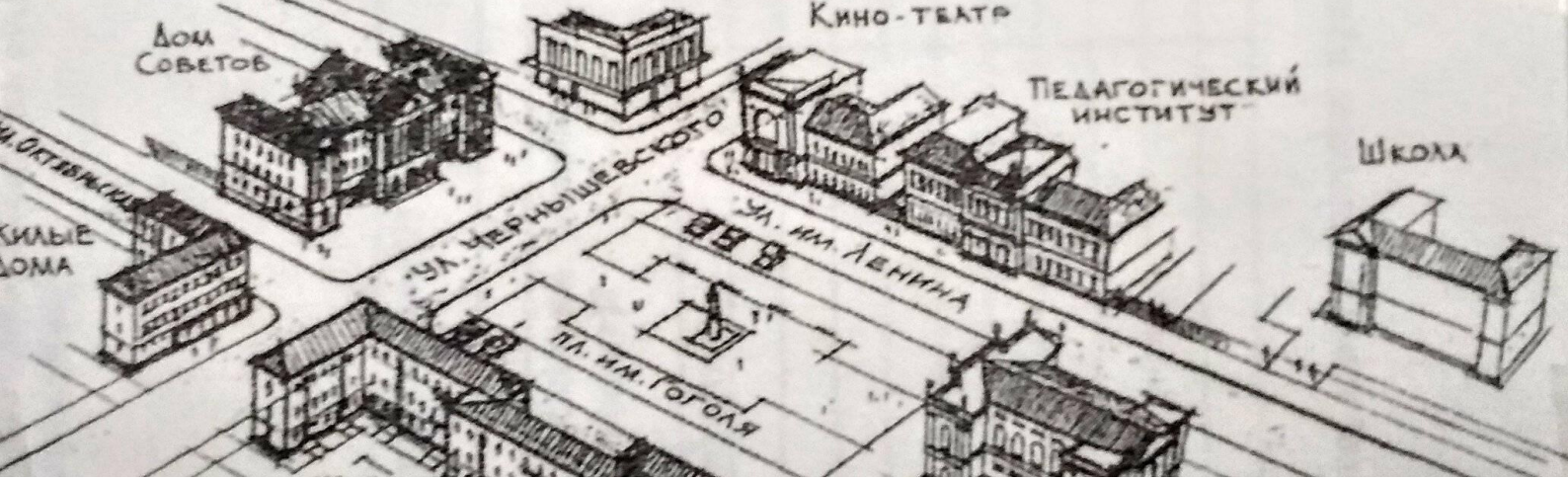

КУЛЬТУРНЕ МАПУВАННЯ. ЩО ЦЕ?

Культурна мапа – це картина культурного сектора, яка розкриває його "широту" і "глибину", його потреби і можливості. Культурна мапа є базою для формування культурної політики, а також створює передумови для інтелектуального втручання з метою стимулювання зростання і розвитку сектора[1].

Культурне мапування – це методологія і процес створення таких карт. Спочатку мапування розуміли тільки як створення фізичної мапи. Сьогодні мапування широко застосовується в різних видах досліджень, від геології до генетики.

Культурне мапування - цє складання мапи творчих ресурсів території для оцінки потенціалу творчого сектора, визначення його можливостей і потреб. Культурне мапування є аудитом ресурсів і потреб території за допомогою аналізу матеріального і суб'єктного поля культури, а також аналіз нематеріального символічного простору.

У практиці культурного мапування мапи бувають різними. Вони можуть містити тільки фактичну інформацію (розташування відповідних організацій), можуть бути ширшими й містити аналіз і пропозиції щодо розвитку сектора культури. Зміст мап залежить від цілей кожного конкретного дослідження.

[1]Браун Джеффрі (Агенство EVCLID, Великобританія) Культурні індустрії. Виявленнякультурних ресурсів території. Презентація на семінарі «Культурні індустрії /Виявлення культурних ресурсів території» 14-18 липня 2003 року//Cultural policy institute.http://www.cpolicy.ru/analytics/64.html.

ВСІ ВИДИ МАПУВАННЯ МАЮТЬ СПІЛЬНІ ЗАВДАННЯ:

1. Упорядкування, облік і систематизація об'єктів, обраних відповідно до будь-якого принципу, концепції або фактичних даних.

2. Об'єктивізація інформації щодо досліджуваного об'єкта.

3. Облік чинників, які впливають на досліджуваний об'єкт.

4. Візуалізація і графічна репрезентація об'єкта.

Найважливішою перевагою мапування є спрощеність об'єкта на карті й пов'язана з цим легкість сприйняття інформації: "Переваги карти полягають у метафоричності, а сам процес мапування є власне малюнком образів, що представляють світ навколо нас. Це дозволяє забезпечити легкість розуміння явищ"[2].

Ускладнення кількісних і якісних характеристик культурного середовища й необхідність адекватного відображення зміни її станів визначило широке поширення картування в культурній сфері. У соціальних дослідженнях інформаційно-графічні карти використовуються для виявлення проблем і причинно-наслідкових зв'язків, прогнозування будь-якої ситуації, розробки рекомендацій щодо вирішення проблем.

---

[2] Mittelmark M. et. Al. Mappingnational capacity to engage in health promotion: overview of issues andapproaches//Health promotion international. 2006. Vol. 21. # 1.P. 91 – 98.

З ВИТОКІВ КУЛЬТУРИ

Аура - прояв душі та духу.. То що ж ми маємо на увазі, коли говоримо про ауру міста взагалі та міста Старобільськ зокрема?

Якщо йдеться про культурний аспект духу міста, перше, що спадає на думку: Старобільськ - це точка сили, що єднає в собі традиційну культуру Слобожанщини та більш сучасні тренди, обумовлені радянською культурною складовою.

Старожили напевно згадають, що в місті колись функціонував приватний театр, будівля якого і в радянські часи використовувалася як культурний об'єкт: спочатку там працював кінотеатр, пізніше розташовувався міський будинок культури, потім майстерня "Теапрокат".

Місцеві мешканці ще довго в післявоєнний період називали його саме театром, а не будинком культури.

Оскільки Старобільськ був першим українським містом, звільненим від німецьких нацистів, сюди одразу ж після війни потрапила трупа Донецького оперного театру й деякий час працювала в місті, а трохи пізніше тут давали концерти артисти з Харківщини й Полтавщини.

Мешканці міста напевно згадають ім’я Поліни Арської, яка потім стала солісткою Маріупольського театру оперети. Може, саме тому з кінця 50-х в культурному просторі міста розвивалися саме музичний, драматичний та хореографічний напрямки.

Майже кожен старобільчанин, життя якого припадає на 60-80-ті роки минулого століття, був причетний чи то до легендарного ансамблю народного танцю "Веселка", чи то до колективу Народного театру, що функціонував у районному Будинку культури.

Ці колективи випустили чимало яскравих особистостей, які потім успішно керували обласними закладами культури на Луганщині.

У різні роки Старобільщина дала життя й відомим далеко за межами України знаковим для свого часу людям. Це вийшли радянський артист театру та кіно Георгій Назаренко, хореограф Лондонського королівського балету Олександр Агаджанов, відомий український поет, літературний критик та дисидент Іван Світличний, топовий український письменник сучасності Сергій Жадан.

З роками насичене подіями культурне життя міста начебто зіщулилося, згорнулося в провінційну оболонку, замкнулося в собі. Старобільськ майже втратив ту вишукану блискавичність, яка була притаманна місту минулого століття.

Вижила, мабуть, лише танцювальна складова. Старобільськ й досі пишається чудовими танцювальними колективами, але, на жаль, лише дитячими. Чому так сталося?

Тут багато об'єктивних причин - і радянські часи, зокрема згасання 80-х, і руйнівні 90-ті. Але це все минулося, а відродження не відбулося.

Старобільськ у якому працював кінотеатр, до якого приїжджали з гастролями відомі театральні трупи з різних куточків країни, перетворився на потайливу провінційну бульбашку пострадянського сходу України.

Мабуть, жодна інша галузь в Україні настільки не застрягла в радянському вимірі, ніж те, що з радянських часівприйнято називати культурою. І якщо потенційна енергія великих міст поступово змінює цю ситуацію, то невеличкі міста страждають та топчуться на місці. Бюрократизоване культурне поле в місті ще й провокує цей застій.

КОНТЕКСТ ПРОЄКТУ

Місто Старобільськ знаходиться на півночі Луганської області. Чисельність населення - 17 тис. осіб.

Місто зі зручним транспортно-географічним положенням, майбутній адміністративний центр об'єднаної громади, який має ресурси для розвитку міста як комфортного життєвого та креативного простору, рекреації, туризму та активного дозвілля.

Сфера культури представлена:

- 4 бібліотеками (Луганська обласна універсальна наукова бібліотека, Центральна районна бібліотека, дитяча бібліотека, дитячо-юнацька бібліотека)
- Луганським обласним краєзнавчим музеєм
- Районним будинком культури імені Тараса Шевченка
- Районною дитячою школою мистецтв
- Парком культури та відпочинку
- Креативним суспільним простіром "STB city hub"

- Мережа культурно-освітньої інфраструктури міста розбудована ще за радянських часів та потребує рішучого оновлення матеріального забезпечення та змістового наповнення.
- Культурна активність для містян зосереджується переважно в центральній частині міста (Будинок культури, парк культури та бібліотека)
- Спостерігається відсутність привабливих культурних локацій, недостатність сучасних інноваційних пропозицій від закладів культури.

Сьогодні, незважаючи на те, що місто володіє значним туристично-рекреаційним, культурно-історичним і природним потенціалом, воно характеризуються низьким рівнем соціально-економічного розвитку і ділової активності, є депресивніччю. Останні десятиріччя перебувало в культурному вакуумі, своєрідній ізоляції, яка сформувалася через низку факторів:

НАВІЩО СТАРОБІЛЬСЬКУ ПОТРІБНЕ КУЛЬТУРНЕ МАПУВАННЯ?

Сьогодні у Старобільську бракує місць, навколо яких можуть розвиватися, гуртуватися, навчатися, спілкуватися різні соціальні та вікові категорії громадян міста. Будинок культури побудований таким чином, що в ньому не зручно проводити молодіжні концерти, бо для них потрібна відкрита фан-зона.

Відсутній кінотеатр. Тож задля перегляду кінопрем'єр старобільчанам необхідно їхати в Харків або в Сіверськодонецьк. Немає місця, де люди могли б збиратися й танцювати популярну зараз зумбу чи гіп-гоп. Навіть сучасний театральний напрямок потребує зовсім іншої сцени.

Так, в місті є чудова музична школа, діти мають змогу навчатися художньому й танцювальному ремеслу. Але отримавши ці навички, що робити цим молодим людям далі?

А якщо дитина не хоче співати, танцювати, малювати, а віддасть перевагу, наприклад, опануванню 3D моделювання або створенню мультфільмів?

А якщо доросла людина хоче танцювати, малювати, грати на музичних інструментах, чи знову ж таки моделювати – де вона це зможе робити?

Хоча в місті й працюють заклади культури, у дискусіях з місцевими мешканцями виявлено спільну тенденцію: культурне життя міста "в застої", воно регламентується районними адміністраціями, які влаштовують розважальні заходи за застарілими сценаріями, без уваги до інтересів різних верств населення. Натомість багато актуальних ініціатив мають обмежений простір для вираження, а місцеві гравці прагнуть формувати альтернативне культурне поле з сучасними практиками та форматами.

Для того, щоб розвивати візуальне мистецтво, місту вкрай необхідна галерея. Треба знайти, побачити, надати можливість розвиватися осередкам, у яких і народиться новий культурний тренд міста. Необхідно відшукати та визначити наявні культурні ресурси міста.

Сьогодні Старобільськ є своєрідним лакмусовим папірцем змін культурного фундаменту сучасної України. Бо зараз він не просто на межі між традиційною Слобожанською та пострадянською культурою, він - між минулим і майбутнім України, саме тут проходить культурна лінія зіткнення.

Громадські інституції та неформальні об'єднання поступово починають відігравати одну з провідних ролей у культурному розвитку міста. Саме вони стають агентами впливу новітніх культурних тенденцій та провідниками сучасної парсипативної культури у Старобільську.

Як і після Другої світової, сюди з'їхалися носії культурних традицій з інших міст. Як і в другій половині 20 століття, Старобільськ в очікування змін та перетворень. Бути чи не бути місту, українському Сходу, країні? Від того, чи зможе місто звільнитися від заскорузлого радянського керування культурними процесами, залежіть чи буде в нього майбутнє взагалі.

Чи можливо вдихнути нове життя в місто, яке містить в собі багаті культурні історичні традиції і надзвичайну ауру? Здається, що так. Достатньо лише налаштувати місто на новий лад, прислухатися до людей, які бодай щось намагаються змінити, відпустити радянське минуле, і дозволити старобільчанам, переосмисливши власну історію, закласти в місті нові культурні традиції.

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

Дослідження проведено у двомовному російсько - українському середовищі. У зв'язку з цим цитати (слова респондентів) подані у звіті тією мовою, якою послуговуються респонденти.

МЕТОДИ КУЛЬТУРНОГО МАПУВАННЯ

1. Тренінг з методології мапування.
2. Проведення 4 фокус-груп для різних категорій громади.
3. Проведення 4 глибинних інтерв’ю.
4. Проведення дискусії у форматі "Word cafe"
5. Анкетування та онлайн опитування.
5. Формування бази даних культурних ресурсів міста.

ЕТАПИ КУЛЬТУРНОГО МАПУВАННЯ

1. Проведення ідентифікації організацій та осіб, важливих для культури міста, а також аналізу всіх наявних ресурсів у сфері культури міста.

2. Визначення потреб мешканців і пропозицій наявних закладів культури, аналізу їхньої відповідності. Окреслення зв'язків між організаціями та особами, висловлення думки містянами щодо їх залученості до культурного планування.

3. Презентація результатів дослідження та рекомендацій для громади та закладів культури.

КУЛЬТУРНЕ ЖИТТЯ СЬОГОДНІ

Під час дослідження учасники фокус-груп та експерти назвали кілька характеристик сучасного культурного життя міста. Одна з них - потреба в самореалізації, яка відбувається зокрема за допомогою культури: "Люди ищут, как себя реализовывать. Это важно в любом направлении и очень хорошо, что именно молодежь подключается. Это необходимо, это жизнь". Дослідження з'ясувало думку жителів міста щодо соціальних та професійних груп, які визначають культурне життя. Серед них працівники установ культури і головним чином жителі Старобільська: "Я считаю, что для развития нашего города, его процветания и культурной жизни, многое зависит от самих жителей потому, что сами собой работники культуры не могут "закрыть всю амбразуру". Это очень сложно".Для членів фокус-груп очевидною є позитивна динаміка культурного життя протягом кількох останніх років. Водночас позитив люди пов'язують із зростанням соціальної активності після Революції гідності: "Культурная жизнь в городе, так сказать, семимильными шагами идет вперед, развивается по сравнению с 2013 и ранними годами. Сейчас появилось много активистов... приехали переселенцы, коллективы… Если брать волонтерство, какую-то общественную позицию, в этом прорыв у нас есть стопроцентный. После Майдана что-то щелкнуло и у людей просто поделилось на чёрное и белое, и пошёл прорыв". Однією з причин проблем культурного життя учасники фокус-груп та експерти називають "фактор провінції", тобто виїзд з міста соціально активної молоді іміграційне заміщення цих людей жителями сіл: "Мне кажется процентов 70 уезжает [молодых людей], особенно активная молодёжь уезжает, приезжают из сёл к нам плюс остаётся ещё та же масса людей, которые не активны. И их очень тяжело растормошить".

ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ПРОБЛЕМАТИКА КУЛЬТУРИ МІСТА

Експерти і учасники фокус-груп надали різні оцінки рівня культури міста. Рівень розвитку культури у Старобільську влучно окреслив один з експертів: "Хочу сказать, что культурная жизнь Старобельщины, в частности сейчас мы говорим за город, она всегда была на высоком уровне. Я считаю, что очень много талантливых людей в городе.. как я говорил всегда, Господь их поцеловал в маковку. Это особые люди, они наделены талантом. Таких людей у нас очень много…более 100 мастеров по району имеется, из которых процентов 30 – 40 живут именно в городе нашем".

Інший експерт охарактеризував рівень культури як "… невысокий, но развивающийся". Учасник фокус-групи працівників установ культури охарактеризував рівень культури в місті як середній: "Уровень у нас в городе средний, не высокий и не низкий. Потому что люди приезжают [для проведения культурных мероприятий], но мало зрителей". Деякі респонденти вказували на більш високий рівень розвитку окремих секторів культури. Один з учасників фокус-групи для споживачів продуктів культури назвав бібліотеки Старобільська більш розвиненим сектором: "Есть библиотека, хорошие библиотекари, креативные вообще. Библиотечная жизнь очень мощная у нас, и это не комплимент-это констатация факта". Багато учасників фокус-груп називали важливим ресурсом розвитку культури креативний суспільний простір «STB city hub», який є одним з проєктів громадської організації «Центр спільного розвитку «Дієва громада».

Однак, є також негативні оцінки рівня культури міста. У процесі одного з індивідуальних інтерв'ю експерт наступним чином охарактеризував стан культурного життя міста: "Мертві бджоли не гудуть. Всё печально. Немножко расшевилили город переселенцы. У меня создаётся такое впечатление. Хотя здесь явно есть какая-то субкультура своя, но она где-то глубоко в андеграунде. Есть ощущение, что здесь есть культурная жизнь, но она где-то существует в параллельной реальности". Респонденти називали різні причини проблем розвитку культури, зокрема недостатнє фінансування: "Обстоятельства сейчас жизни сложные, поэтому не всегда мы можем организовать конкурс какой-то, всё это требует определенных финансовых вложений. Те же возможности аппаратуры...". "Чтобы человек приходил в самодеятельность и отдыхал душой, развивался, ему нужны комфортные условия жизни. Когда у него всё будет хорошо и лежит в холодильнике то, что он хочет покушать...Он знает, что ему надо заработать на уголь и дрова, чтобы протопить зимой своё жильё, или же пойти попеть, потанцевать." Багато проблем розвитку культури Старобільська мають об'єктивні підстави, наприклад, нечисленність місцевої громади: "Нельзя это [большие и маленькие города] сравнивать, но если брать другие маленькие городки, то Старобельск держится в топе, и он молодец". "Мы не являемся инициаторами моды, как город, мы ищем, чтобы взять хорошее от других. Ну, это не совсем плохое качество. Нужно знать, что хорошо, а что плохо". Також під час дослідження була назвали, імовірно, головну проблему розвитку культури міста, а саме, пасивність жителів: "Культурная жизнь Старобельска зашкаливает, каждую неделю кто-то приезжает, правда, народа нет. Вот приезжал десант харьковский, 18 человек. Писатели, музыканты известные, такая группа, как «Папа Карло». И в конце бесплатного концерта в зале остались только я и моя жена. Вот культура нашего города Старобельска". Деякі експерти і учасники фокус-груп називали особливо важливі, на їхню думку, проблеми культурної сфери. Ці оцінки, безумовно, є суб'єктивними, проте вони вказують можливі напрямки докладання зусиль. "Сейчас очень остро стоит для города [проблема] – у нас нет продолжения духового оркестра потому, что возраст тех, кто играет в нем преклонный, а молодёжи на замену нет". "Удручает ситуация с этой шароварщиной. Это то, что бросается в глаза. Я не могу сказать, что украинская культура – это постоянно из года в год повторяющаяся песня "Одна калина за вікном". Я считаю, что если подавать украинскую культуру, то этнокультуру, как это делают сейчас много групп. Не тот контент, который в современном обществе сейчас принимается". "Здесь все танцуют. На всех массовых гуляниях какие-то танцы. И мне, так кажется, что местным жителям это нравится. А может, быть не нравится, но все этим занимаются. Все танцуют, все устраивают какие-то флешмобы на улицах. Мне это всё напоминает какие-то коммунистические времена даже".

"Учреждения культуры не перестроились под резко изменившуюся обстановку в стране. И другие приоритеты развития вообще экономики и всего-всего. То есть очень большой разрыв между теми изменениями, которые сейчас запущены в стране и между тем, что делают учреждения культуры. Мне кажется, что это какое-то отставание и диссонанс. То есть учреждения культуры отстали от происходящего в стране вообще. Это самая большая проблема".

Важливо підкреслити, що деякі респонденти говорили про широке розуміння культури, відокремлюючи найрізноманітніші прояви: «Назвать безкультурным город нельзя потому, что есть прослойка населения, которая занимается и творчеством, и меценатством, в том числе и уборкой своей придомовой территории, приводят свои дома в надлежащий внешний вид. Это тоже культура. Следить за своими здоровьем - это тоже культура, это часть нашей культуры. Ну, даже если судить по количеству посещения спортзала и занятости в кружках, я думаю, что ну, наверное, каждого четвёртого человека можно отнести к культурному. К сожалению, хотелось, чтобы процент был больше. Мне кажется, 25% населения Старобельска культурно развиты».

Респонденти назвали як важливий фактор розвитку культури її архітектурно-історичний контекст: «Наш Старобельск внесён в список исторических городов именно из-за того, что в центре сохранились вот эти вот исторические здания, но они действительно под угрозой. Некачественная эксплуатация просто-напросто убивает эту свою уникальность». На питання про те, що хотілося б змінити в культурному житті міста, один з учасників фокус-групи вказав на проблему низької активності жителів міста як глядачів: «Это активность граждан. Хотелось, чтобы они приходили почаще на мероприятия. Вот это основная наша проблема. Всё классно, нам всего хватает, вот только не хватает зрителя, который даст возможность в следующий раз сделать лучше».

Низька активність жителів Старобільська як глядачів має ще один негативний аспект: «Когда делали мероприятие на Ивана Купала, да народа вагон [пришло много людей], но вот только чем они там занимаются? Ты просто не можешь донести ту информацию, которую бы ты хотел. Люди хотят другого, они просто хотят отдыхать, тусить, танцевать, даже потом убрать за собой не могут». Один з учасників фокус-групи для споживачів продуктів культури назвав важливим ресурсом розвитку культури зростання уваги до регіону в результаті війни: «Война дала сильный толчок. К нам начали приезжать много людей, которых мы ранее не знали, они привыкают, знакомятся со старобельчанами, смотрят на город новым взглядом, я бы сказал даже, [что эти люди] таким стали свежим ручейком. Вот знаете, нет ничего хуже, чем провинциальная культурная жизнь, мы же тут самые умные"."Может быть, это немножко цинично, но восток сейчас в тренде. Помогать востоку в тренде, приезжать сюда, выступать – это в тренде". Цю можливість Старобільськ використовує, наприклад, в діяльності деяких установ культури, громадських організацій та міських активістів.

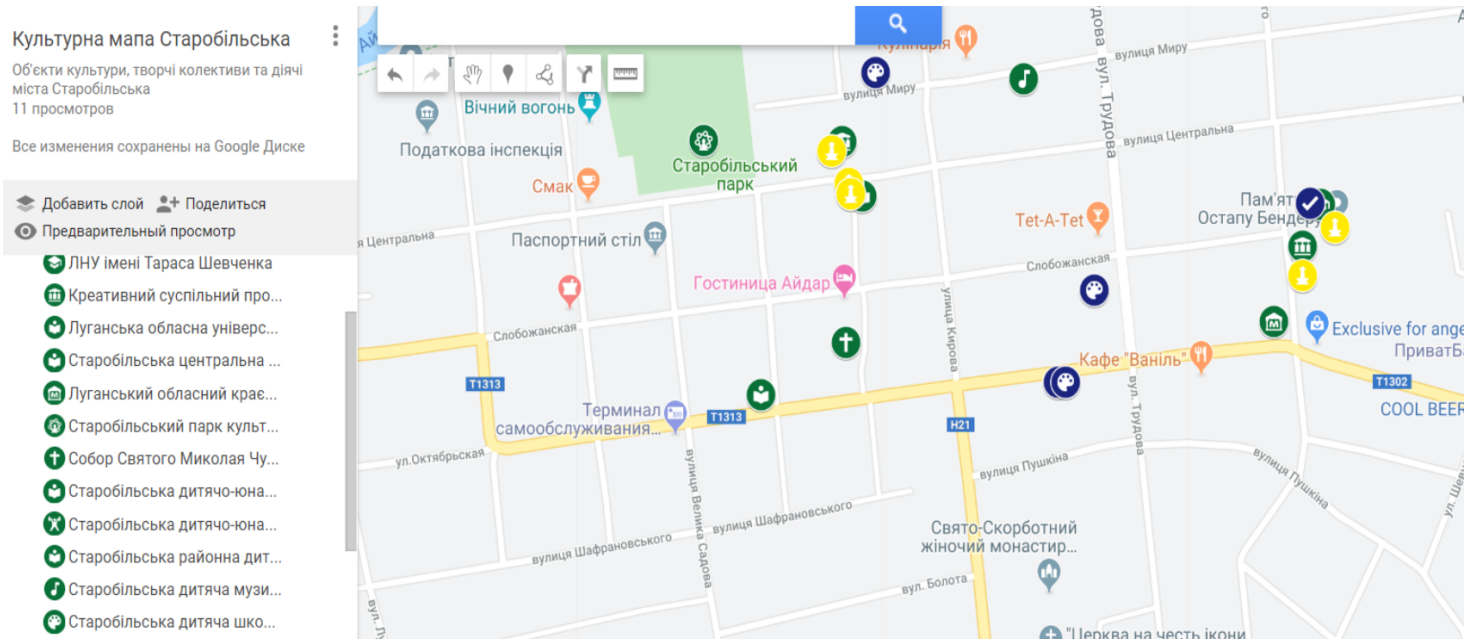

КАРТА ЗАКЛАДІВ КУЛЬТУРИ ТА КУЛЬТУРНИХ РЕСУРСІВ

Карта установ культури і культурних ресурсів створена за допомогою популярного сервісу https://www.google.com/maps.

На карту нанесли тільки ті установи, які визначили в процесі дослідження ефективними у підвищенні рівня культури. Імовірно, що цей перелік не є повним. Перелік об'єктів, які нанесені на карту, може доповнюватися.

Команда проєкту "Аура міста" пропонує всім зацікавленим особам долучитися до доповнення карти та надання інформації стосовно дієвих у місті закладів культури та інших культурних ресурсів: окремі митці/мисткині, майстри/ні народної творчості, колективи художньої самодіяльності тощо.

Посилання для заповнення анкети:

https://bitly.su/iUJVbf

Адреса карти

https://uay.me/Nic

“КУЛЬТУРА – ЦЕ ДОСКОНАЛІСТЬ У ЖИТТІ.

Діна Дін”

АНАЛІЗ КУЛЬТУРНИХ ПОДІЙ

Анкетування, фокус-групи та індивідуальні інтерв'ю допомогли виявити серед учасників, які події найбільше запам'яталися містянам 2018 року. Ці події розмістили у ранжированому порядку.

37,7%
Велофестиваль"Sherwood weekend"

31,4%
День міста Старобільськ

11,6%
Холі fest та заходи у парку культури

10,3%
Тиха вечірка та заходи в ЛОУНБ

10,1%
Концерти Будинку культури

10%
Фестиваль "Осінь у Старгороді"

6,2%
Театральні гастролі

5,2%
Масляна

Заходи, відзначені респондентами:
- "Енеїда": приїзд АртПоля з мультимедійною лекцією за участі Юрія Андруховича.
- Акця "Схід читає" за участю відомих українських письменників
- День Незалежності, День пам'яті та примирення
- Галицька дефіляда і TED-x від львів'ян
- Кінопокази просто неба
- Відкриття пляжного сезону на міському пляжі
- "Міс Старобільськ"
- "Ніч у музеї"
- "Ліга сміху"
- День японської культури
- Новорічні свята та колядки від "Дієвої громади"
- Виставка гігантських павуків у Будинку культури
- Фестивалі: "Байк фест", "Байбак Fest", "Луганщина - світанок України", "Від сердця до сердця", "Гарбуз фест", рок-фестиваль, гриль-фест.

Цікавим є той факт, що респонденти називали узагальнено "В городе проходят фестивали, концерты в Доме культуры", але не могли згадати назви заходів. Водночас фестиваль "З країни в Україну", який проходив 2016 та 2017 роках, згадували неодноразово. Так само, як і зйомки фільму "Дике поле" 2017р., які стали яскравою подією у сфері культури. День міста що відзначали разом із Днем Незалежності, також відзначили й оцінили зміни у святкуванні позитивно.
Учасники фокус групи зі споживачами продуктів культури згадали створення великої кількості нових картин на стінах будинків у Старобільську. Учасники фокус-групи співробітників установ культури відзначили позитивні зміни в парку Старобільська, зокрема фігури тварин, якими прикрашений парк.
Учасниця фокус-групи споживачів продуктів культури назвала дискотеки в міському парку і підкреслила, що ці заходи допомагають зустрітися людям, які давно не бачилися: «Недавно в парке была дискотека 90-х "Пластик", и это было очень интересно, встретились со старыми знакомыми, которых я давно не видела». Під час тієї ж фокус-групи до культурних подій один з учасників зарахував міські толоки: "Запомнились различные толоки..., организованы тоже активистами города". Культурні акції Старобільська є результатом активності не тільки професіоналів з організацій культури, але також членів громади. Серед таких активістів багато молодих людей: "Первые места на областных фестивалях и конкурсах, и участие в других международных конкурсах. А у нас много молодёжи участвуют, вот наша группа вокальная Apple Prime, и театральная студия, спектакли которых в доме культуры посещают более 50 человек, молодёжи именно. Это о многом уже говорит, ребята очень талантливые".

Аналіз культурних подій Старобільська демонструє позитивну динаміку. Респонденти дослідження говорили про те, що в місті досить багато нових культурних ініціатив: "У нас из Старобельска было запущено очень много новых интересных мероприятий и инициатив. Я хочу похвалиться – это "Тихая вечеринка". Первый раз она прошла так себе, не особо. А второй раз она бомбанула уже, о ней писал Завилыч, который просто там за такие бабки сумашедшие пишет. Потому что это реально было круто: 25 городов одновременно, и организовывали уже активисты, а не библиотекари". "И "Конец июля" тоже. Это новая группа, которая у нас появилась. Смотрю, они совершенно по-другому уже строят свою стратегию развития музыкального коллектива, они делают ставку на SMM, соцсети выкладывают в YouTube. В общем, учатся".

Появу нових культурних ініціатив муніципальних установ люди пов'язують з "людським фактором" - призначенням нових керівників: "Видно, что в парке что-то происходит. Видно, что человек пришёл, которому это интересно, которому интересный новый формат, он видит это так по-новому. Я думаю, что один из вариантов решений проблемы, чтобы появлялись люди новой формации".

ІДЕЇ ДЛЯ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ

І експерти, і учасники фокус-груп висловлювали ідеї розвитку культури Старобільська. Деякі ідеї спрямовані на поліпшення поінформованості жителів міста щодо подій культурної сфери. "У каждого учреждения культуры должен быть сайт, где размещена информация, что будет происходить... Должен быть какой-то ресурс, неважно какого формата, где должна находиться вся информация о работе. Нужно людей приучать к более современному". "Вот, например, великолепная вещь – приезжали байкеры-поляки, но об этом никто не знал". Водночас, деякі респонденти не вважають за потрібне підсилювати інформування жителів Старобільська. Вони вказують на те, що Старобільськ є невеликим містом, інформація про події поширюється через особисті мережі, від людини до людини: "Не надо освещать работу учреждений культуры. Она, если стоящая, то она передаётся по "сарафанному радио" и потом знают все. А если это какие-то формальности и не интересно, то никто и не реагирует. Мне кажется в таком городе, как Старобельск, когда что-то происходит, тогда все и так все знают, когда ничего не происходит, то ничего и не происходит". Кілька експертів і учасників фокус-груп вказали на необхідність створення спеціальної організаційної структури, яку запропонували назвати центром культурної активності: "Я бы сделал, наверное, для растормашивания молодёжи какой-то культурный центр. Мне нравится примеры Street коучеров, они планируют все мероприятия на год. Делают фестиваль, и потом говорят этой молодёжи, что если ты хочешь также петь или танцевать как вот эти ребята, которые выступали, пожалуйста, приходи, у нас есть школа. И в этой школе ты научишься".

"Создать новый центр, по типу American House. Я вижу в этом библиотеки потому, что есть большие помещения, они не могут быть просто книгами в XXI веке. Нет, это должна уже быть локация, опять-таки как American House, где пришёл взял планшет, работаешь, где пришёл, а там есть небольшая студия звукозаписи, помещение, где проходят чисто концерты, есть тренинговый зал". Такий центр, як зауважили виконуватиме функції універсального центру соціально-культурного розвитку.

Один з учасників фокус-групи з представниками громадськості висловив ідею про створення універсального майданчика для культурних заходів: "В городе не хватает какого-то выставочного центра, где могли бы проходить различные мероприятия культурные, в том же числе демонстрация фильмов. Выставки и не только местных художников. Можно, конечно, это сделать в библиотеке, но объять необъятное не получится. Если даже так разобраться, в областной библиотеке нет даже своего здания, это помещение арендуется, и места здесь очень мало. И это очень плохо".

Під час фокус-групи зі споживачами культурних продуктів висловили схожу ідею про необхідність створення майданчику для всіх вікових груп: "Нам нужен семейный центр, для того чтобы люди общались в разных возрастных категориях. Вот например среди моих ровесников очень много людей много ноют, что им некуда пойти".

Наступна ідея цілком походить на думку про соціально-культурний центр і висловлює одну з функцій цього центру. Учасник фокус-групи співробітників установ культури запропонував ідею ресурсного центру, який би допомагав готувати заявки на грантове фінансування:

"Нанять человека, который будет делать эти все заявки. Потому что, там нужно иметь высшее образование, чтобы писать их. И, допустим, если у человека есть какая-то идея, и он хочет это сделать, он думает не о том, как это реализовать, а как заполнить эту заявку. Естественно, должно быть какое-то место, пусть это Дом культуры, либо же библиотека. Ты приходишь и говоришь, что я хочу сделать вот такую штуку, покажите мне, пожалуйста".

Учасники фокус-групи працівників закладів культури висловилися про диференційоване проведення культурних заходів для представників різних вікових груп: "Очень обожаю его [фольклорный ансамбль], но я понимаю, что молодёжи это не всем зайдёт."

Ще одна ідея, яку варто відзначити організація "зворотнього зв'язку" зі споживачами культурних продуктів. Це дозволить враховувати потреби людей, а не орієнтуватися тільки на думку фахівців установ культури: "Начинать обсуждать и спрашивать у людей, как они видят, нравится или не нравится. Мне кажется, что дискуссия должна вывести на ту модель, которая была бы приемлема для культуры. И вообще спросить у людей, что в их представлении культура. Что делают вот эти наши дома культуры, дворцы пионеров, хотя они сейчас называются домами творчества, но они как были дворцами пионеров, так и остались. И причём спрашивать не тех, кто туда ходит, а тех, кто туда не ходят вообще, в первую очередь".

На думку респондентів, місту не вистачає яскравих відмінних рис: "Надо делать какие-то фишки, которые будут привлекать. Вот почему мне трамвай в голову пришёл?

Как было бы классно, если бы здесь на узкоколейке туристический трамвайчик старый по городу ездил и экскурсию проводил. Это первое. Сделать, всё-таки, где-то какое-то общественное пространство, в котором люди будут собираться все творческие".

Однією з таких особливостей можуть стати описи історичних будівель Старобільська. Місто відрізняється від багатьох невеликих міст регіону доволі багаторічною історією, тому історичні будівлі потенційно є "фішкою" Старобільська. Але загальнодоступної інформації про ці будівлі недостатньо: "Например, спрашивают, кто был архитектором, кем был построен дом? Никто не знает, а когда приезжаешь в ту же Польшу... там рассказывают, что это здание, в таком-то столетии построено...".

Експерти й учасники фокус-груп неодноразово поверталися до теми історичної частини міста як джерела ідей для розвитку культури й підвищення туристичної привабливості міста: "Именно историческая часть нашего города – это и есть главная достопримечательность, которую можно показывать приезжим".

Кілька учасників фокус-групи з громадськістю запропонували прибрати пінопластові покриття з історичних будівель. Утеплення пінопластом спотворює історичні будівлі і фактично позбавляє місто його культурного контексту. Для розвитку культури учасники дослідження пропонують позитивну мотивацію у форматі історій успіху: "Должны быть какие-то истории успеха, вот смотрите люди сделали и это можно сделать самостоятельно".

Одна з ідей розвитку сфери культури була пов'язана зі зміною формату спортивних заходів: "Спорт – это же тоже культура. Мне кажется, необходимо проводить больше спортивных мероприятий. Не таких, как проводятся на стадионе, там побегали и разошлись. А систематические мероприятия, которые бы привлекали молодёжь к здоровому способу жизни. Какие-то такие новые современные виды спорта".

Один з учасників фокус-групи співробітників установ культури повідомив про плани органів місцевого самоврядування міста створити у Старобільську Школу молодих лідерів: "Есть такие идеи, чтобы создать в нашем городе "Школу молодого лидера". И хотят брать туда, как минимум, студентов. Потому что школьники зависят от родителей, мама сказала идти играть на гитаре, он и будет ходить играть на гитаре, но ему это не интересно. Мама сказала идти танцевать, будет он танцевать. Важно брать людей таких 18 плюс и воспитывать лидеров, и чтобы они ходили и делали, которые уже могут понять, что для них интересно".

Ефективна реалізація цієї ідеї створить умови для розвитку культури за рахунок долучення до соціально-культурного процесу нових активних молодих людей.

ВПРОВАДЖЕННЯ ЯКИХ КРЕАТИВНИХ КУЛЬТУРНИХ ІДЕЙ СПРИЯТИМЕ ЕКОНОМІЧНОМУ ЗРОСТАННЮ МІСТА?

БРЕЙНШТОРМІНГ ІДЕЙ НА WORD CAFE

Розвиток зеленого туризму за умови збереження первозданності природи;
Історико-краєзнавчий туризм;
Естремальний туризм;
Байдарочний туризм;
Подієвий туризм;
Велоекскурії крейдяними горами та розвиток велосипедного руху;
Відновлення змагання на гоночній трасі;

Створення Старобільського регіонального телеканалу;
Створення фильму про зародження крейдяних гір;
Перегляд фільмів просто неба;
Створення ремесел за рахунок виробів з камишу та крейди;
Створення виставкової зали, галереї, ярмарок творчих людей;
Створення креативних фотозон містом;
Створення зон рекреації, спортивних занятть у Шервуді;
Створення туристичих атракцій на історичні теми, популяризація легенд міста, наприклад, пошук скарбів Махна в підземних ходах;

Створення суспільно культурного центру;
Створення ботанічного саду, аквапарку;
Створення квест-кімнат у недобудованих приміщеннях;
Започаткування щорічного фестивалю, який би став візитівкою міста;
Відновлення дитячих оздоровчих таборів;

Створення залізничного сполучення Старобільська з Лисичанськом, іншими містами Луганської області та України.

РЕЗУЛЬТАТИ АНКЕТУВАННЯ

Під час проєкту було on-line анкетування споживачів культурних продуктів міста Старобільська. 317 жителів міста відповіли на запитання анкети. Така кількість анкет дає можливість провести кількісний аналіз процентних розподілів відповідей. Подібний аналіз доповнює інформацію, отриману від експертів й учасників фокус-груп.

1

ЯКІ ВАШІ КУЛЬТУРНІ ЗАХОПЛЕННЯ?

Для жителів міста основними культурними пріоритетами є музика, кіно, література й читання. Необхідно враховувати ці пріоритети під час розвитку культурної сфери міста.

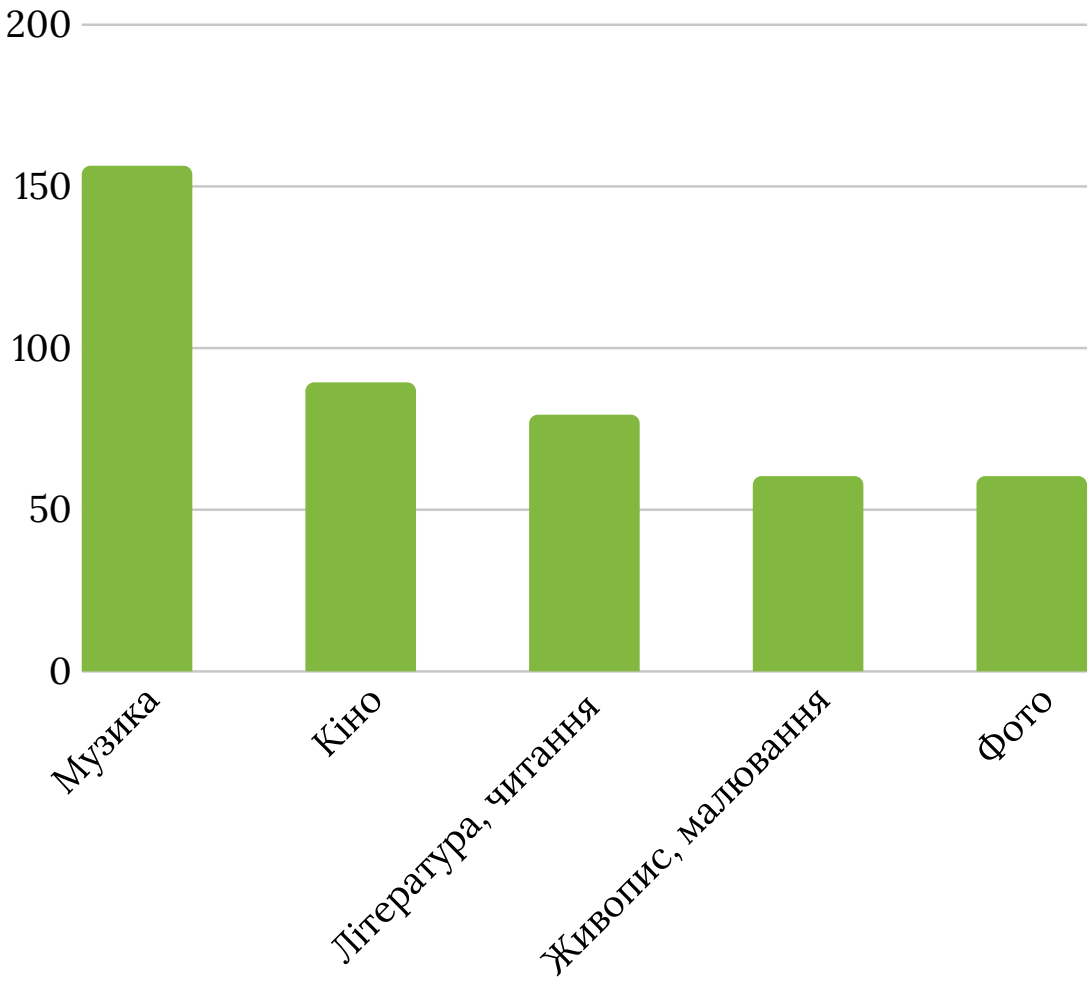

ЯКІ ВАШІ АСОЦІАЦІЇ З КУЛЬТУРНИМ ЖИТТЯМ МІСТА?

2

На питання про асоціації людей з культурним життям міста Старобільськ відповіли багато учасників анкетування. У результаті, асоціативний ряд виявився досить довгим. Необхідно відзначити широту асоціативного ряду. До нього входять природні, архітектурні, ландшафтні пам'ятки, літературні персонажі, діячі сучасної культури, соціально-культурні особливості Старобільська. Це досить очевидна ситуація для місцевої громади з великою історією і стійкою системою соціальних зв'язків.

"Виставки, фестивалі, концерти, спортивні заходи, тренінги, семінари;
Прорив неформальної молодіжної культури, висока активність громадськості;
Раніше – ляльки-мотанки, ансамбль народного співу «Івушка», зараз - артхаус, легенди, експериментальні камерні заходи;
Жадан, Лебедь и Летучий - дни уличной музыки;
Незвичайні виставки, інсталяції, заклади активного відпочинку;
Виховання духовності і самовідчуття у дітей, молоді та дорослих людей;
Толерантність, освіта, мистецтво;
Сезон театральних прем'єр;
Рисунки на зданиях, зумба;
Велосипеды, "Дике поле";
Природа: гори, річка Айдар;
Багато пам'ятників;
Махно, Остап Бендер, Старгород;
Дієва Громада;
Парк культури, Будинок культуры;
Парадиз, Танцюють усі!;
Библиотеки, дом творчества;
Інститут Тараса Шевченка".

"Одна и таже музыка, эх;
Масленица с самогоном на центральной площади;
Кєльш з баяном;
Порожнеча із рідкісними узгір'ями;
Гендельштаб;
Слабенько;
Застой, пов'язаний з традиційними закладами культури;
Середньовіччя;
Жах, Шароварщина, Дно;
Всё погано;
Разговор немого со слепым".

3 ТОП-5 ГОЛОВНИХ ПОДІЙ КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ МІСТА?

Найчастіше зупинялися на наступних варіантах:

1. Велофестиваль "Sherwood weekend"
2. День міста
3. Зустрічі з Жаданом
4. Осінь у Старгороді
5. Холі-фест

Для невеликого районного центру така кількість культурних подій є позитивною характеристикою. Можна зробити висновок про те, що в місті проводиться чимало заходів.

4 ХТО ПРОСЛАВИВ/ПРОСЛАВЛЯЄ СТАРОБІЛЬСЬК У КУЛЬТУРНІЙ СФЕРІ?

Найбільш часто називали такі варіанти:

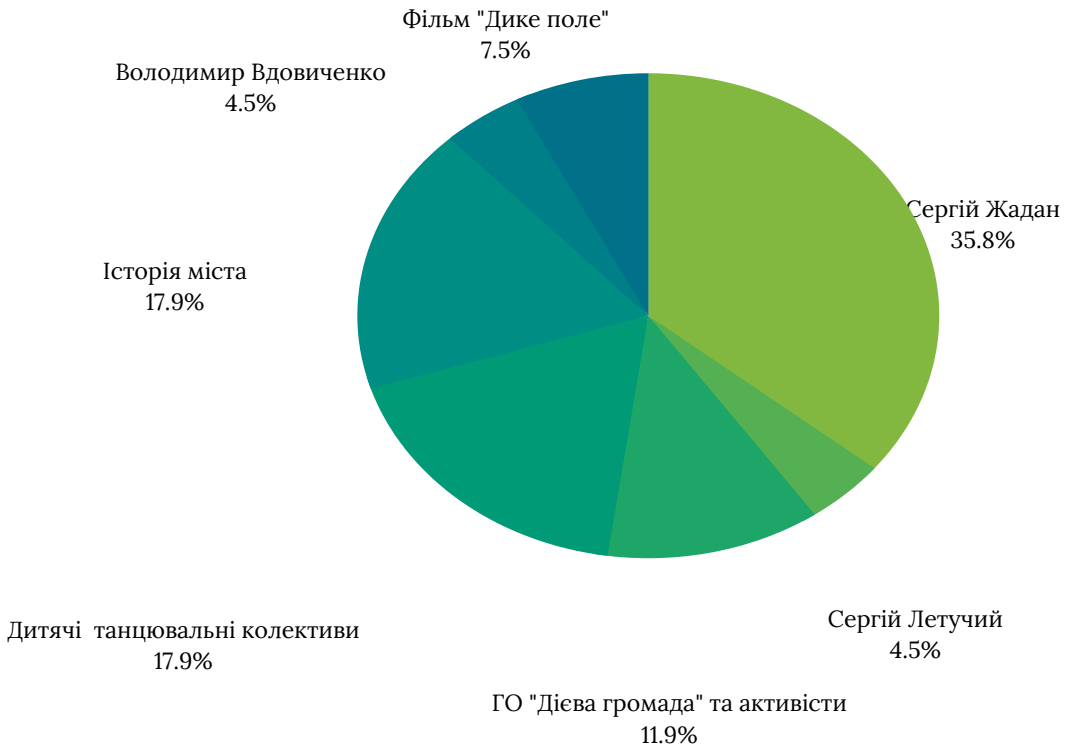

"Иван Савич, Иван и Надежда Светличные, Олександр Зілотті, Всеволод Гаршин, Юрий Цимбалист, Лидия Флетчер, Іван Кобилкін, Леонид Чернов, Олег Бишарев, Александр Агаджанов, Євген Тростянський, Каріна Шовкопляс, Елизавета Главацкая, Олександр Лук'яненко, Федор Тарасенко, Олександр Кельш, Антон Паланадис, Валерий Черняк, Александр Судаков, Назаренко, композитор Одарченко" - ці прізвища також називали респонденти.

5

РІВЕНЬ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ МІСТА СТАРОБІЛЬСЬК?

Респонденти оцінили рівень розвитку культури в місті сьогодні за 5-бальною шкалою. Масове опитування підтвердило висновок фокус-груп про визначений середній рівень розвитку культури в Старобільську - 41,1% респондентів.

28,2% опитаних оцінили рівень розвитку культури як низький. У цьому випадку незадоволення жителів рівнем культури пояснюється низкою причин: низька поінформованість жителів про заплановані заходи; відсутність заходів, орієнтованих за змістом на потреби деяких масових цільових груп; застарілий формат деяких заходів.

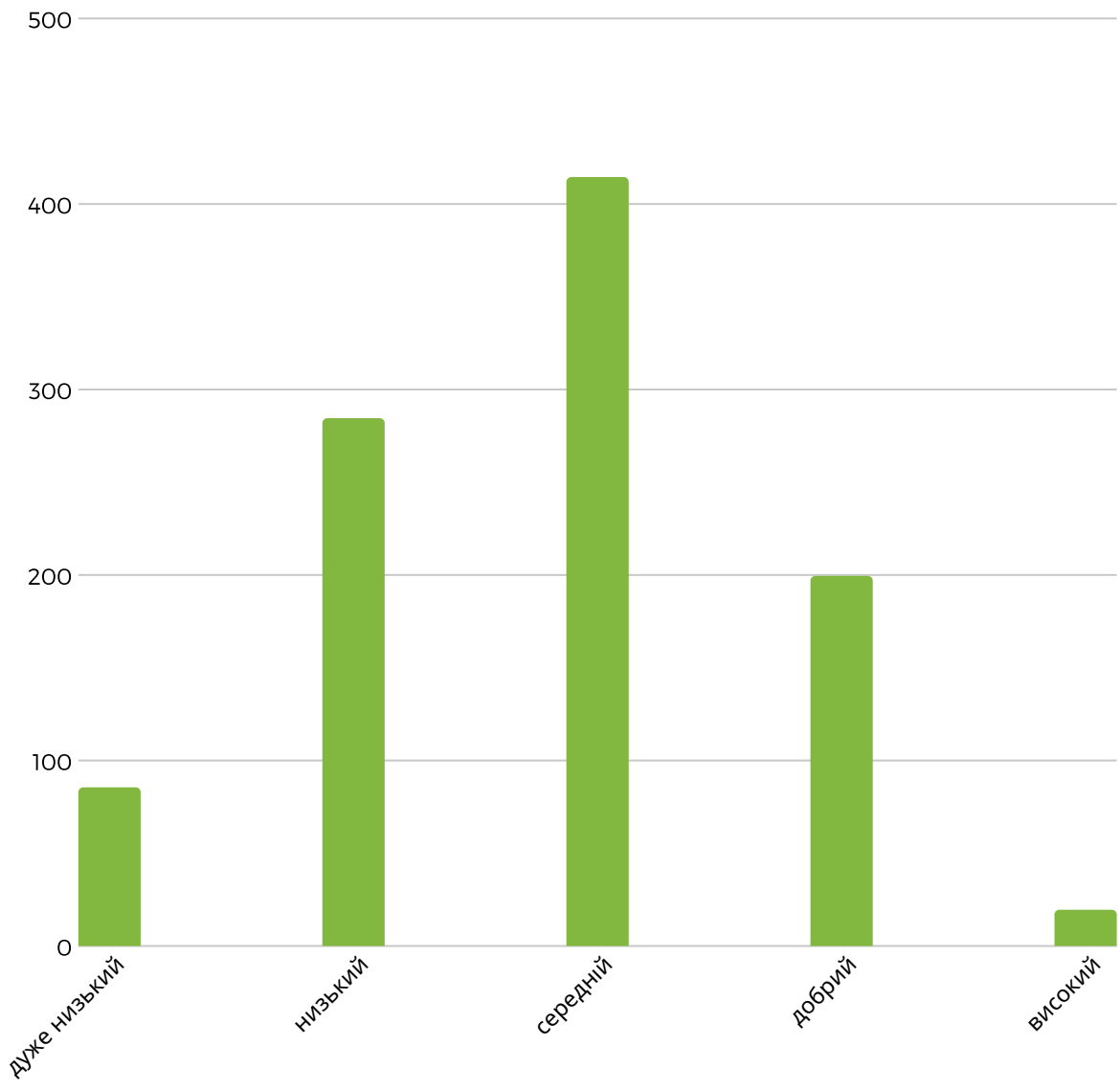

6

ЯКІ ТЕНДЕНЦІЇ ВПЛИВАТИМУТЬ НА ЖИТТЯ МІСТА НАЙБЛИЖЧИМИ РОКАМИ?

Відповіді на це питання виявилися досить одноманітними.
Загальні висловлювання:

"Возможное объединение территориальной громады;
наличие университетов(молодежи) в нашем городе;
покращення економічного стану в країні впливатиме на подальший розвиток культури;
тенденція культурного вибуху: переосмислення надбань і сучасних поглядів на культурний продукт міста;
підвищення рівня активності громадян;
доступность и инклюзия в культуре;
децентралізація культури, зміна влади на місцевому рівні;
можливо реструктуризація міністерств;
перебування у Старобільську внутрішньо переміщених організацій, університету, студентів;
отток креативных людей в большие города;
война;
экономическая политика района, кризис местной власти;
рівень фінансування, наявність власного чи залученого творчого потенціалу;
ликвидация отделов культуры, они не нужны, сидят .... ничего не делают;
діджиталізація;
новые кадры в культуре, действительно креативные и современные;
государственная политика;
связь с европейскими организациями;
збільшення громадських організацій, залучення різних організацій до сумісної роботи;
розвиток велосипедного туризму в місті;
развитие малого бизнеса в Старобельске;
Повинні впливати не тенденції, а люді самого міста".

7

ЯК ЧАСТО ВИ ВІДВІДУЄТЕ КУЛЬТУРНІ ЗАКЛАДИ/УСТАНОВИ?

Відповіді на це питання виявилися також одноманітними. Загальні висновки:

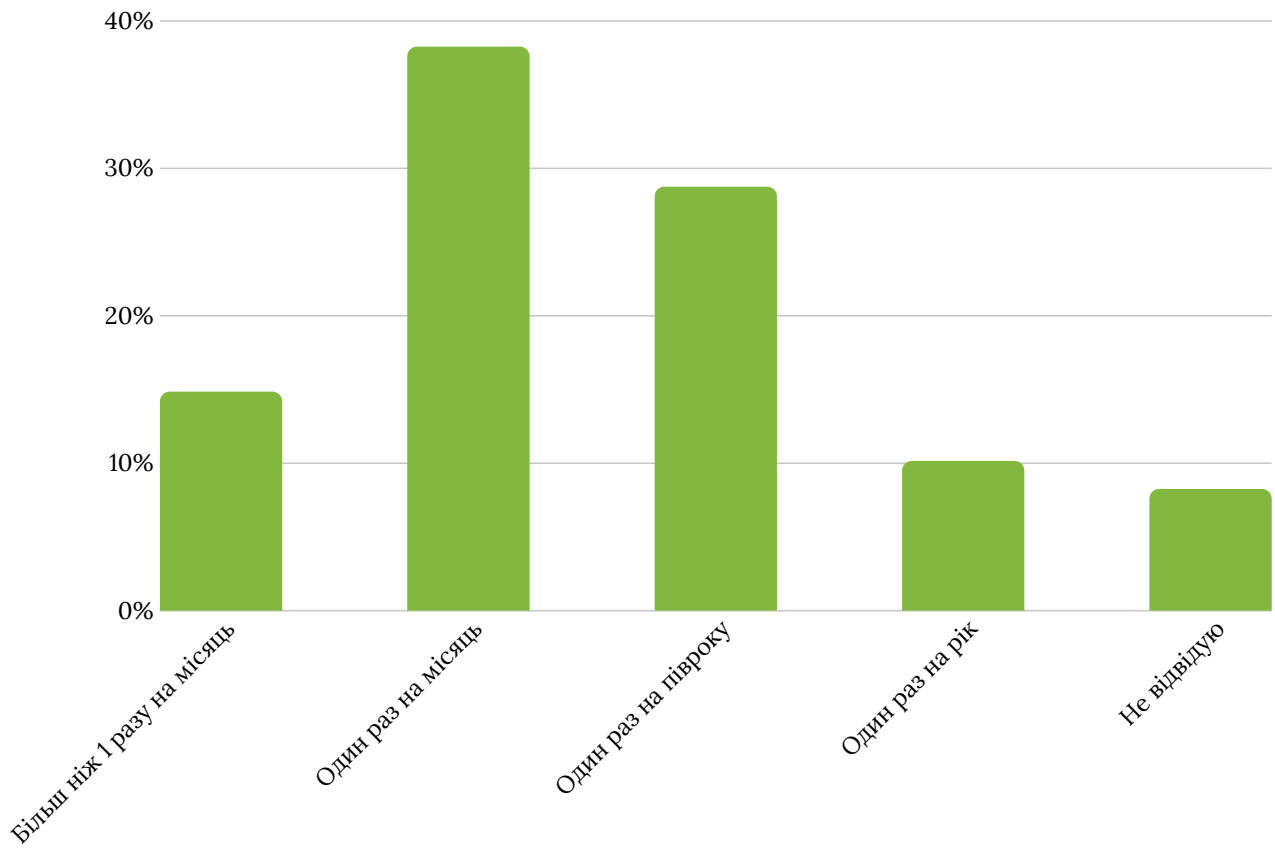

Отже, споживання культурних продуктів у Старобільську є не досить активним. Більшість споживачів культурних продуктів відвідують культурні заходи не частіше, ніж один раз на місяць.

8

ЩО ВИ РЕКОМЕНДУЄТЕ ВІДВІДАТИ У СТАРОБІЛЬСЬКУ ЛЮДИНІ, ЯКА ВПЕРШЕ ЗАВІТАЛА ДО МІСТА?

Під час анкетування жителі Старобільська відповідали на питання "Що Ви рекомендуєте відвідати у Старобільську людині, яка вперше завітала до міста?" Зафіксовані наступні відповіді:

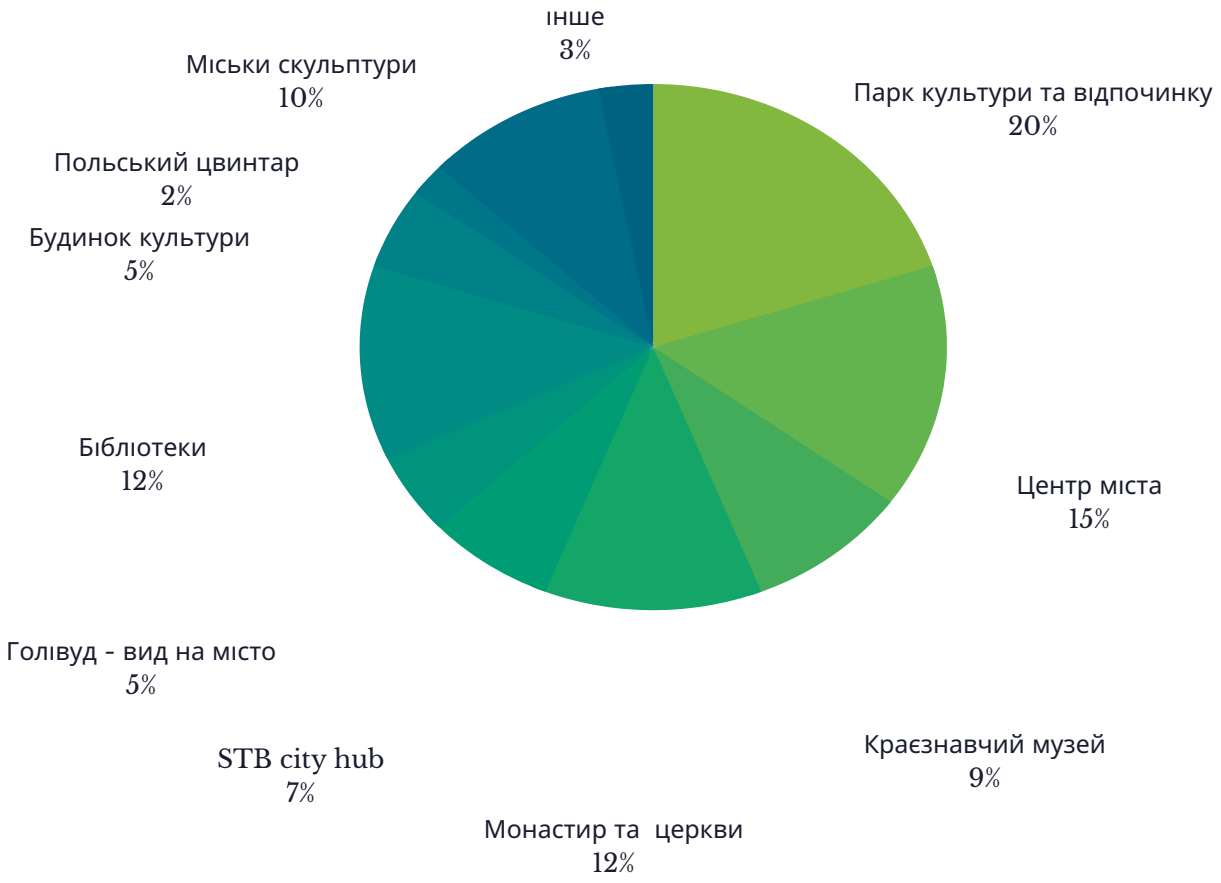

Деякі респонденти запропонували замислитися над організацією комплексних екскурсій:

"Обойти весь город, он прекрасен. Взять частную экскурсию"; "Подивитися на мурали, переглянути фільми у Stb city Hub, та Чердачок, поплавати на човниках річкою"; "Парк Старобільська, бензоколонка, місце де знімали фільм"; "Рекомендую посетить Старобельский парк , а там и речку Айдар заодно с подвесным мостом, и стадионом".

Але були й критично налаштовані респонденти: "Нажаль нічого не можу порекомендувати, у міста немає унікальних туристичних "фішек", яки б були придатні для відвідування. Парк в гарному стані, але він ні чім не відрізняється від інших парків в Україні. Монастир. Але його ремонт спотворення, не додає привабливості. Мабуть унікальне місце - кладовище польських офіцерів".

9

ЩО НЕ РЕКОМЕНДУЄТЕ ВІДВІДУВАТИ Й ЧОМУ?

Також відносно невеликий перелік відповідей на запитання "Що не рекомендуєте відвідувати і чому? "Нічні заклади. Надто небезпечні та не культурні заклади для молоді"; "Місцеві заклади харчування. Бари та кафе. Погана атмосфера і кухня"; "Сотый. Это спальный район, там ничего нет. Один мусор и собаки"; "Река очень грязно и мусора много"; "Общественные туалеты в плохом состоянии"; "Будівля університету, зруйнували обличчя міста"; "Дом творчества потому, что в неухоженном виде, за забором; Серед закладів культури найбільше нарікань виявилося до Будинку культури: "ДК наш. Потому что грубят людям, которые туда приходят"; Будинок культури - архаїчність, стереотипність мислення".

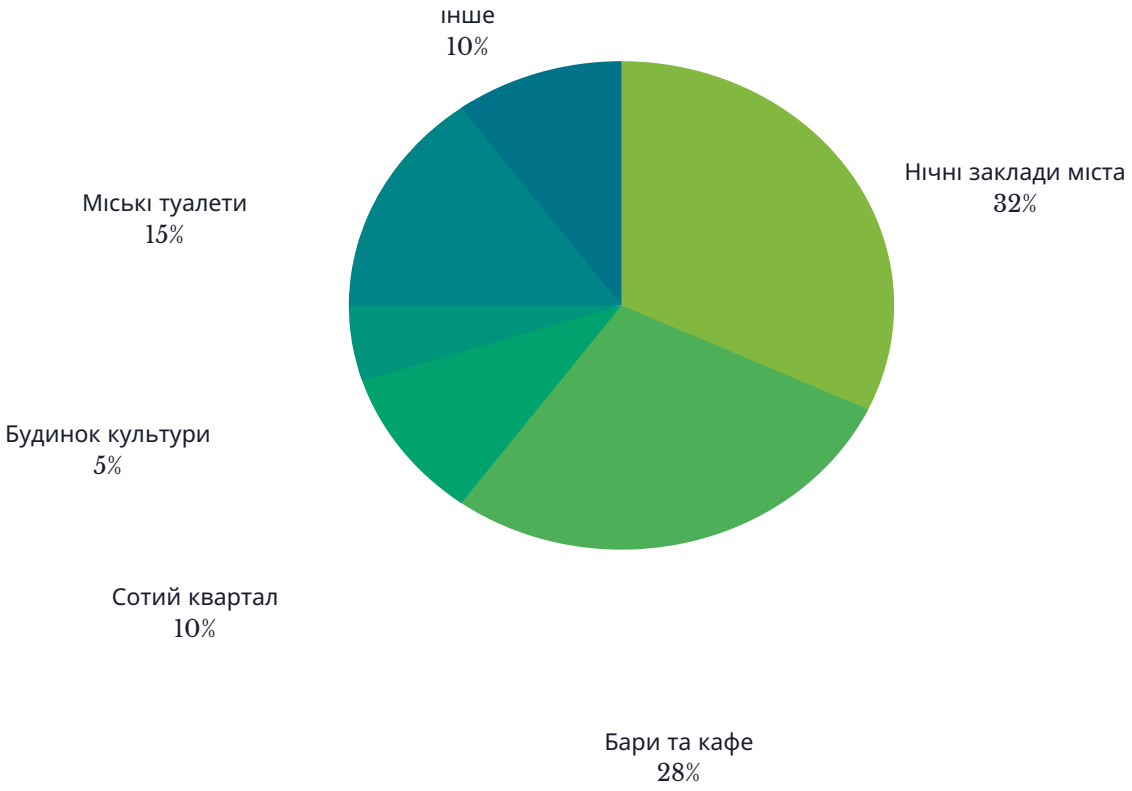

Відповіді на ці питання є важливими для культурного мапування. Вони дають можливість уточнити базу об'єктів культури для нанесення на мапу. Очевидно, що далеко не всі офіційні установи культури можна віднести до ефективно дієвих. Єдиним способом оцінити якість роботи установ культури є "зворотний зв'язок" зі споживачами продуктів культури. Під час дослідження цим способом і послуговувалися.

10

ЗВІДКИ ВИ ОТРИМУЄТЕ ІНФОРМАЦІЮ ПРО КУЛЬТУРНІ ПОДІЇ/ЗАХОДИ В МІСТІ?

Три перших позиції серед каналів інформування жителів Старобільська про культурні заходи розділяють соціальна online мережа Facebook, особисті соціальні мережі (від людини до людини) і цілеспрямована реклама. Молодь до 18 років серед каналів комунікації виділяла також соціальну мережу INSTAGRAM. Це дає можливість сформувати систему інформування про культурні події без великих витрат, з опорою на соціальні мережі різного виду.

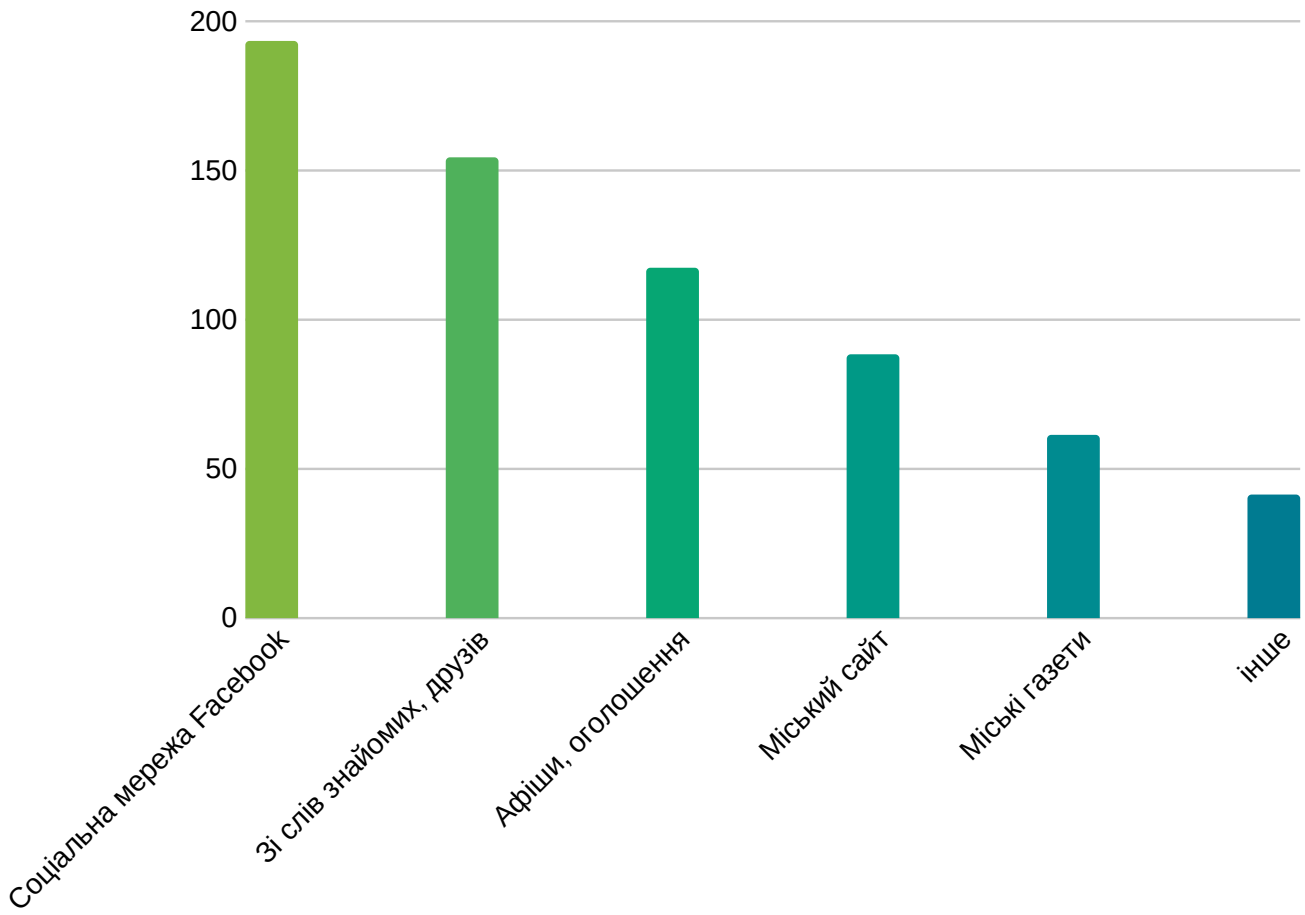

11

ЧОГО ВАМ НЕ ВИСТАЧАЄ У КУЛЬТУРНОМУ ЖИТТІ МІСТА? ЩО Б ВИ ХОТІЛИ ЗМІНИТИ?

Відповідаючи на відкрите питання "Чого Вам не вистачає у культурному житті міста? Що б Ви хотіли змінити?", більшість респондентів надали наступні відповіді:
"Звісно ж дороги", "Керівників", "Культурных людей", "Кінотеатр", "Активності місцевого населення та депутатів", "Професіоналів працівників культури", сучасний центр культури, галерея"

Очевидно, що жителі Старобільська вважають найважливішими факторами розвитку культури в місті інфраструктуру й соціальну активність людей. Зокрема серед поодиноких відповідей були й такі: "Не вистачає місця для прокату/катання на роликах/ ковзанах, скейтпарку, басейну, лялькового театру, аквапарку, театру, будинку творчості для дорослих, нормального репертуару в БК (не спів бабусь/не дурнуваті вистави/нецікаві концерти), а класичні вистави, сучасні постановки, виступи рок-гуртів, джаз-бендів тощо", "Кадрових змін, починаючи від РДА, закінчиючи працівниками будинку культури", "В культурному житті не вистачає закладів для розвитку інтересів молоді, де молоді люди могли би проводити час разом", "Хотіла б відвідувати маїйстерню з гончарства, вишивки. Потрібен курс ландшафтного дизайну, сучасний кінотеатр, тематичні кав'ярні", "Хотілося б вплинути на обмежений впертий світогляд деяких жителів, навчити інформаційної та медіаграмотності", "Підняти самооцінку, самоідентифікацію мешканців Старобільську", "Доступність заходів мешканцям районів міста, віддалених від елеватору та центру; проведення заходів не лише у центрі, а й в інших районах міста", "Качественного информирования про культурные события, улучшения качества культурного продукта районных учреждений культуры", "Семейного центра по доступным ценам. Отношение людей к своему городу", "Взаимопонимания. Изменить механизм сотрудничества".

Ці відповіді можна врахувати під час розробки галузевої програми розвитку культури у Старобільську, особливо в разі, якщо така програма буде розроблятиметься.

13

ДЕМОГРАФІЧНІ ПОКАЗНИКИ

Демографічні характеристики респондентів приблизно відповідають характеристикам населення Старобільська, за винятком такого параметра, як освіта. Серед респондентів значно перевищена частка людей з вищою освітою в порівнянні з генеральною сукупністю (тобто всіма жителями міста). Однак, вибіркова сукупність цього дослідження не повинна бути репрезентативною.

Серед першочергових поставлених задач - опитати тих людей, які є споживачами культурних продуктів. Серед таких людей завжди вищий відсоток тих, хто здобув вищу освіту.

Стать

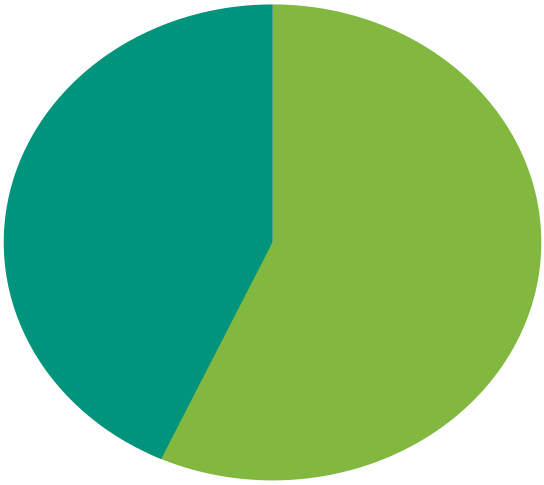

Освіта

44,5%
ВИЩА

27,1%
ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНА

23%
СЕРЕДНЯ

5,4%
БАЗОВА

Вік

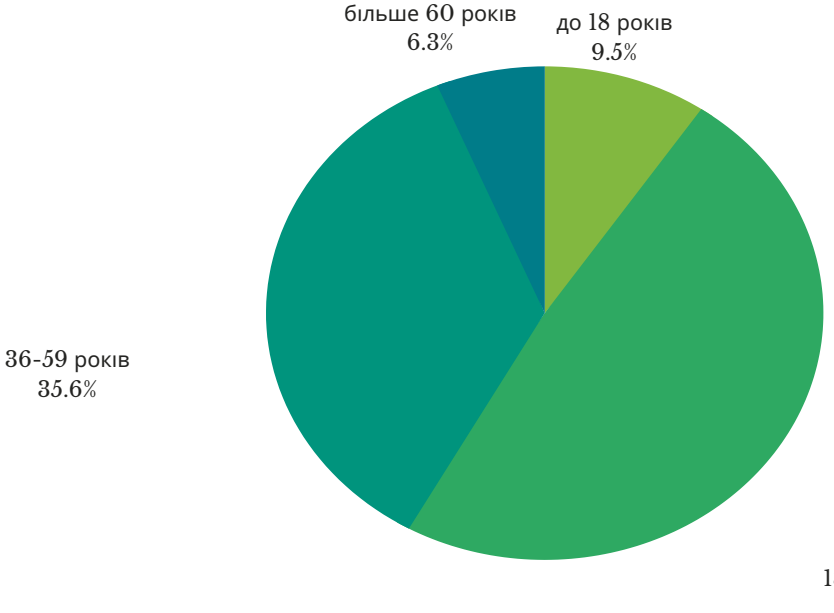

ПРОБЛЕМИ, ЯКІ ЗАВАЖАЮТЬ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ МІСТА?

БРЕЙНШТОРМІНГ ІДЕЙ НА WORD CAFE

Недостатність фахівців, спеціалістів у сфері культури;
Пасивність працівників культури;
Недостатньо вивчені запити населення, щодо культурних послуг;
Низький професійний рівень працівників культури, застарілі кадри;
Відсутність взаємодії між закладами культури, активістами і громадськими організаціями;
Відсутність системного досвіду залучення позабюджетних коштів;
Низькі заробітні плати працівників культури;

Нераціональний розподіл та недостатнє фінансування установ культури;
Монопольне та нераціональне використання природних та культурних ресурсів;
Непоінформованість населення про культурні послуги;
Повільні темпи реставрування історичних будівель або взагалі невиконання робіт;
Недосконаліть критеріїв оцінки ефективності діяльності;
Недостатність зв'язків з іншими містами України в культурній сфері;
Відсутність культури споживання;
Низький рівень культурної свідомості самих керівників;
Низька зацікавленість мешканців у культурному розвитку свого міста;
Пасивність соціуму;
Недостатнє фінансування;
Відсутність заохочення від влади;
Мала кількість баків, громадських вбиралень;
Дії населення на знищення, а не на створення.

ЯК ЗАЛУЧИТИ МОЛОДЬ ДО РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ НАШОГО МІСТА?

БРЕЙНШТОРМІНГ ІДЕЙ НА WORD CAFE

Приклад дорослих, власний приклад кожного;
Патріотичне виховання в закладах освіти;
Створення гуртків, які цікаві молоді;
Введення в заклади освіти предметів з культури;
Популяризація безалькогольних вечірок;
Працевлаштування молоді в рідному місті, гідна оплата праці, доступне житло для молоді;
Можливість кар'єрного зростання, залучення молоді до керуватння установами культури;
Навчання фінаново-правової грамотності;
Візуалізація та донесення історій успіху активної молоді;
Доступність освіти;

Створення креативного інтерактивного простору для молоді;
Створення школи молодого лідера;
Сприяння з боку влади: місцевої і на державному рівні реалізації ініціатив молоді;
Молодіжні культурні обміни;
Цікаві тренінги для молоді;
Підтримка права на самоосвіту та самореалізацію;
Заохочення від влади з матеріальною підтримкою у вигляді подорожей;
Геть стереотипи дорослих у розвитку молодіжних субкультур.

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Після Революції гідності у Старобільську спостерігається підвищення активності культурному житті. Учасники фокус-груп та експерти назвали кілька характеристик сучасного культурного життя міста. Одна з цих характеристик – потреба в самореалізації, яка відбувається зокрема за допомогою культури. Дослідження виявило думку жителів міста про соціальні та професійні групи, які визначають культурне життя. Серед них - працівники установ культури і, найголовнішежителі Старобільська. Важливим фактором проблем культурного життя учасники фокус-груп та експерти називають "фактор провінції", тобто виїзд з міста соціально активної молоді й міграційне заміщення цих людей жителями сіл.

Старобільську вкрай не вистачає яскравих характеристик, які б створювали його емоційно позитивний образ і посилювали привабливість міста. Історична частина міста об'єктивно дає можливість знайти такі суттєві характеристики. Водночас, ремонтні роботи, зокрема із зовнішнього облицювання історичних будівель пінопластом, ставлять під сумнів такі можливості й руйнують образ міста.

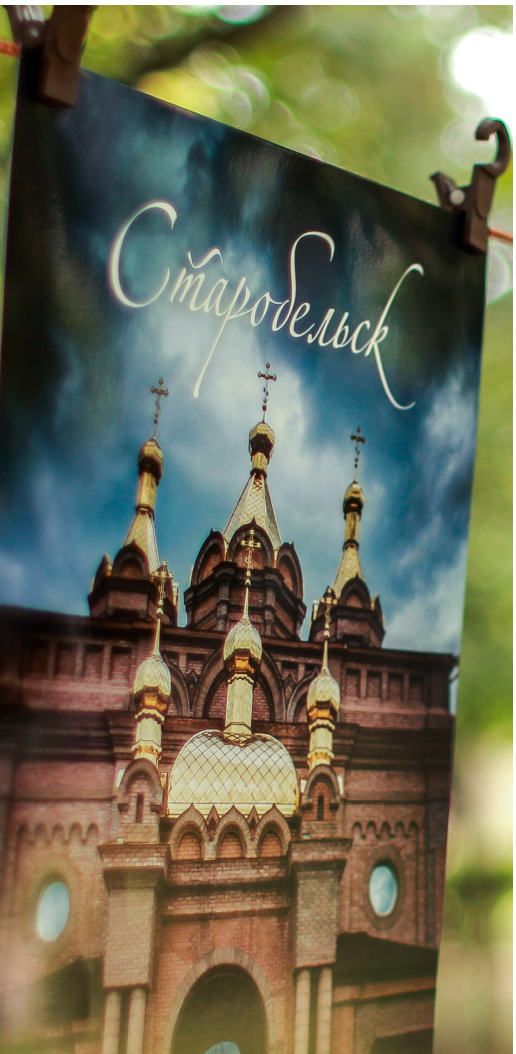

Об'єктивно, важливим ресурсом розвитку Старобільська і Сходу України загалом є посилення уваги до регіону українських діячів культури через війну на сході. Для жителів Старобільська основними культурними пріоритетами є музика, кіно, література й читання. Необхідно враховувати ці пріоритети під час розвитку культурної сфери міста. З огляду на те, що ці запити є наймасовішими, під час планування заходів необхідно більшість із них орієнтувати на задоволення саме цих потреб. Асоціації жителів Старобільська з їхнім містом є дуже широкими і різноманітними. До асоціативного ряду входять природні, архітектурні, ландшафтні пам'ятки, літературні персонажі, діячі сучасної культури, соціально-культурні особливості Старобільська.

Це прогностична ситуація для місцевої громади з великою історією і стійкою системою соціальних зв'язків. Така широта асоціативного ряду дозволяє створювати найрізноманітніші символи міста, які в сукупності створять емоційно привабливий образ Старобільська. Під час дослідження було названо велику кількість значущих для конкретних людей культурних подій. Для невеликого міста велика кількість культурних подій, про які мешканці пзгадують протягом року і більше, є позитивною характеристикою.

Можна зробити висновок про те, що в місті проводиться чимало заходів. У цьому випадку незадоволення жителів рівнем культури пояснюємо низкою причин: низька поінформованість жителів про заплановані заходи; відсутність заходів, орієнтованих за змістом на потреби деяких масових цільових груп; застарілий формат деяких заходів.

Рівень розвитку культури в місті експерти, учасники фокус-груп і респонденти масового опитування визначили середнім. Це говорить про наявність потенціалу розвитку культури на основі тих досягнень, які вже є. Споживання культурних продуктів в Старобільську є не дуже активним. Більшість споживачів культурних продуктів відвідують культурні заходи не частіше, ніж один раз на місяць.
Три перших місця серед каналів інформування жителів Старобільська про культурні заходи посідають соціальна online мережа Facebook, особисті соціальні мережі (від людини до людини) і цілеспрямована реклама. Це дає можливість сформувати ефективну систему інформування про культурні події без великих витрат з опорою на соціальні мережі різного виду.

Жителі Старобільська вважають найважливішими факторами розвитку культури в місті інфраструктуру й соціальну активність людей. Для розвитку культурної інфраструктури необхідне створення організаційної структури – центру соціально-культурного розвитку. Такий центр повинен стати відкритим майданчиком для творчості, взаємодії соціально активних людей, організації культурних заходів силами мешканців міста. Передумови для створення такого центру існують у формі "STB city hub" на базі громадської організації "Дієва громада".

Важливим елементом культурної інфраструктури міста є постійний "зворотний зв'язок" зі споживачами продуктів культури. Потреби людей у сучасних умовах змінюються досить швидко, і ці зміни необхідно враховувати.

ЗАМІСТЬ ПІСЛЯМОВИ

Упродовж 2017-2018 років Громадська організація "Центр спільного розвитку "Дієва громада" разом з Луганською обласною універсальною науковою бібліотекою та ГО "Воля" в межах проєкту "Містки громадської активності" пройшла навчання з картування ресурсів громад. Потім ми провели дослідження туристичного потенціалу міста Старобільськ, створили туристичну мапу, брошуру "Старобільськ туристичний". Але, працюючи у сфері культури, громадська організація "Дієва громада" завжди прагнула змін у нашому місті. Тому для нас створення нового перспективного плану розвитку культурного життя Старобільська стало справжнім втіленням мрій.

З уже сформованою методологією роботи та досвідом культурного планування, разом з партнерами ми прагнули згуртувати культурні сили міста, провести аналіз соціального культурного капіталу (аматори культури, культурні практики та людські ресурси, нематеріальні активи), виявити проблеми, позначити інституції.
Ця робота потрібна для подальшого культурного планування, розробки стратегії розвитку культури міста Старобільська. І до цієї роботи потрібно долучати не тільки зацікавлених осіб - працівників культури та тих, хто надає культурні послуги, а й широкі верстви споживачів культурного продукту. Люди повинні відчувати відповідальність за процес і, у перспективі, за кінцевий результат.

Децентралізація збільшує роль локальної культури в житті кожної громади. Культурні особливості території все частіше сприймаються як цінний набуток громади, як можливості для розвитку традицій, туризму, ремесел, а отже, й економіки.

Водночас, децентралізація стає викликом для багатьох закладів культури: у якому форматі ці заклади мають існувати надалі, які послуги надаватимуть людям, щоб бути максимально корисними для громади? Ми наголошуємо на необхідності враховування потреб та можливостей населення у громадах, вивченні проблематики та історій успіху, оцінці матеріально-технічного стану закладів культури, а також регулярному моніторингу та зворотньому зв'язку на місцях. Такі речі дають можливість виявити пріоритети й уникнути ризиків на шляху імплементації стратегій розвитку.

НАД ДОСЛІДЖЕННЯМ ПРАЦЮВАЛИ:

ОЧКУРОВА ОКСАНА
МЕНЕДЖЕРКА КУЛЬТУРИ, КЕРІВНИЦЯ ГО ЦСР ДІЄВА ГРОМАДА" КООРДИНАТОРКА ПРОЄКТУ

МОЛОЖОН МИКОЛА
ФОТОВІДЕО МЕНЕДЖЕР ПРОЄКТІВ ГО ЦСР "ДІЄВА ГРОМАДА"

БРАЖНІКОВА МАРИНА
МЕНЕДЖЕРКА ПРОЄКТІВ ГО ЦСР "ДІЄВА ГРОМАДА"

МОЇСЄЄВА СВІТЛАНА
ДИРЕКТОРКА ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ УНІВЕРСАЛЬНОЇ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ

КОМАНДА
ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ УНІВЕРСАЛЬНОЇ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ

СІПУНОВА ІННА
ЗАВІДУВАЧКА ВІДДІЛОМ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ УНІВЕРСАЛЬНОЇ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ

САВВА МИХАЙЛО
НЕЗАЛЕЖНИЙ ЕКСПЕРТ З ОЦІНКИ ПРОЄКТІВ, ГОЛОВА ПРАВЛІННЯ ЕКСПЕРТНОЇ ГРУПИ «СОВА», ДОКТОР ПОЛІТИЧНИХ НАУК

КОМАНДА
ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ "ЦЕНТР СПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ "ДІЄВА ГРОМАДА"

ПИЛЬГУН ЛАРИСА
НЕЗАЛЕЖНИЙ ЕКСПЕРТ З ОЦІНКИ ПРОЄКТІВ, ЗАСТУПНИК ГОЛОВИ ПРАВЛІННЯ ЕКСПЕРТНОЇ ГРУПИ «СОВА»

ПОДЯКИ

Проєкт "Дослідницька АРТ-резиденція "Аура міста", у межах якого проводиться культурне мапування, впроваджує громадська організація "Центр спільного розвитку "Дієва громада", за підтримки Українського культурного фонду за сприянням Старобільської міської ради та в партнерстві з Луганською обласною універсальною науковою бібліотекою й Луганським обласним краєзнавчим музеєм. Дякуємо нашим партнерам за синергію, співпрацю, натхнення та надійність!

Ми висловлюємо щиру вдячність:

Український культурний фонд
Програма "Н.О.Р.Д" Навчання. Обміни. Резиденції. Дебюти
Яна Літвінова - міський голова міста Старобільськ
Олеся Мілованова та Луганський обласний краєзнавчий музей
Сергій Летучий, Юлія Дубова та Луганська обласна універсальна наукова бібліотека
Олександр Набока та Луганський національний університет імені Тараса Шевченка
Олександр Лук'яненко та проєкт "Старобільськ - музей під відкритим небом"
Старобільська центральна районна бібліотека
Експерти зі сфери культури: Олександр Кєльш, Володимир Вдовиченко, Марина Ромах, Тетяна Ковальова, Маргарита Мартиненко.
Валерій Черняк
Єлизавета Главацька
Михайло Світличний
Ірина Ткаліч

Створення цієї публікації потребувало великих зусиль і натхненної роботи великої команди. Кількість обробленої інформації та важливість дослідження підтверджують факт спроможності й згуртованості громадянського суспільства на шляху до досягнення мети задля розвитку культури у громадах.
Команда проєкту "Аура міста" дякує відділу культури Старобільської районної державної адміністрації за наші марні сподівання та ваше самоусунення. Партисипативна робота команди підтверджує ефективність роботи громадянського суспільства без втручання органів державної влади.

ДОДАТКИ

Контакти:

ГО Центр спільного розвитку "Дієва громада"
м. Старобільськ, вул. Чернишевського, 23-а
dievagromada@gmail.com
тел.+38(066) 065-81-25

Луганська обласна універсальна наукова бібліотека
м. Старобільськ, пл. Базарна, 32-а
gorkylib@gmail.com
тел.+38(050) 775-79-36

Луганський обласний краєзнавчий музей
м. Старобільськ, вул. Гімназична, буд. 53
тел. +38(099)032-39-43

Корисні посилання

Проєкт Дослідницька АРТ-резиденція "Аура міста"
https://www.facebook.com/AuraMista/
Проєкт туристичного мапування "Старобільськ туристичний"
https://www.facebook.com/starobilsk.tourism/
Проєкт "Старобільськ - музей під відкритим небом"
https://www.facebook.com/groups/820419854981203/

Посилання для заповнення анкети колективів/аматорів культури:
https://bitly.su/iUJVbf

Посилання на мапу, створену в проєкті "Старобільськ туристичний"
https://bitly.su/JDjQig

Посилання на культурну мапу
https://uay.me/Nic

Фотографії, які використано в брошурі, взято із відкритих джерел